

De geschiedenis van Het Hof, een poging tot reconstructie, deel 3

John Ridders, 2020; aangevuld mei 2021, november 2021, september 2022

De familie Van Randwijck

Baron Otto Van Randwijck en gravin Stephanie van Randwijck krijgen drie kinderen waaronder **Rolina Wilhelmina** (1798-1885) en **Godard Adriaan** (1805-1870).

Roline Wilhelmina zal in 1840 trouwen met de van oorsprong Zwitserse generaal Anne Paul François Rigot de Begnins (1794-1860) en tot haar dood veel Maasbommelse gronden in eigendom houden.

Godard Adriaan van Randwijck, broer van Roline Wilhelmina, heeft ook een belangrijk deel van het Maasbommelse onroerend goed van zijn vader Otto geërfd, met name het door Chr.W.L. graaf van Bylandt gebouwde landhuis met boerderij en landerijen, genaamd 'Het Hof'. Op 8 juli 1847 trouwt hij met Petronella Helena Wilhelmina Hillegonda van Essen en uit dit huwelijk worden drie kinderen geboren waaronder **Frans Willem baron van Randwijck** (1854-1930) die in 1870 het landhuis met boerderij Het Hof in Maasbommel erft.

Frans Willem baron van Randwijck wordt op 18 april 1854 in Huize Rossum in Rossum geboren en zou 76 jaar later op 7 mei 1930 op vrijwel dezelfde plek overlijden. De familie van Randwijck behoorde tot de oude Gelderse adel en bezette tal van belangrijke bestuurlijke posities, waaronder burggraaf van Nijmegen. Rond 1600 kocht een zekere Jacob van Randwijck de heerlijkheden Rossum en Heesselt. Enkele generaties later krijgen Godard Adriaan Jacob van Randwijck (1805-1870) en zijn vrouw Petronella Helena Wilhelmina Hillegonda van Essen (1819-1900) in het 19e eeuwse Slot ¹ te Rossum zeven kinderen waarvan uiteindelijk zullen overblijven de reeds genoemde Frans Willem, heer van Rossum en Heesselt en Maurits (1858-1934), heer van Beek. Frans Willem zal in 1879 huwen met Agnes Boreel en naast het beheren van zijn bezittingen van o.a. het Hof in Maasbommel zal hij van 1890 tot 1894 burgemeester van Varik zijn. Zijn broer Maurits blijft aanzienlijk langer burgemeester, namelijk van 1889 tot 1932 van Rossum.

In de loop van de 19e eeuw krijgt de adel het steeds moeilijker om alle bezittingen te onderhouden. Redenen kunnen zijn de versnippering van de goederen over de vele nazaten, maar ook de opkomst van de meer lucratieve 19e eeuwse industrie en afname van agrarische belangen. Misschien heeft dat ook voor baron Frans Willem van Randwijck gegolden want in 1874 treffen we hier naast staande advertentie aan. Het lijkt erop alsof de hele Hofstad onder de hamer komt, maar dat is niet het geval.

¹ Het middeleeuwse slot was verbrand.

De Notaris WEIJN,
te Maasbommel, berigt, dat de voormalige
HEERLIJKHEID
DER HOFSTAD
MAASBOMMEL,
is INGEZET:

1. Het **Kasteel** der Hofstad
c. a., groot ongeveer 270.00 B.
met 230 hoogen op. f 7790.
2. De **Ankers**, groot ongeveer
0.90.50 B. met 60 hoogen op. 1780.
3. De zoogenaamde vijf morgen de
Vergert met 450 hoogen op. 8550.
De Z. helft van 3 met 100 hoo-
gen op. 3050.
De N. helft van 3 met 100 hoo-
gen op. 3050.
4. De zoogenaamde drie morgen de
Vergert met 400 hoogen op. 5100.
5. De zoogenaamde vier morgen de
Vergert met 350 hoogen op. 5150.
Massa 1 en 2 met 100 hoogen op. 9600.
Massa 3 en 4 met 100 hoogen op. 14500.
Massa 3, 4 en 5 met 900 hoogen op. 21800.
Massa 1, 2, 3, 4, 5 met 1000
hoogen op. 37700.
6. De Blikken met 250 hoogen op. 5250.
7. Het Veer met 300 hoogen op. 8700.
8. De Eendenkooi met 1100 hoo-
gen op. 22300.
9. De Bulk met 100 hoogen op. 2360.
10. 2/3 van den Tiend met 1300
hoogen op. 21000.

TOESLAG Donderdag 29 October
1874, v./m, 11 uur, te Maasbommel, ten
huize van den Veerman VAN LIENDEN.

Het nieuws van den dag: kleine courant,
22-10-1874

Aanzienlijke Verkoop Onroerend Goed, te Maasbommel.

Notaris N. F. VAN DER HEIJDEN, te Maasbommel, zal Donderdag 29 December a. s., te 1 uur, bij den Heer W. BEENEN, te Maasbommel, bij toeslag Verkoopen:

Voor den HoogWelGeboren Heer F. W. Baron VAN RANDWIJCK:

1. De hofstad Maasbommel met Gebonwen, Schuren en Hooiberg, Bouw- en Weilanden, zoomede prachtige Boomgaarden, alles aan een gelegen in het midden der kom van de gemeente M a a s b o m m e l, groot 13.75.70 Hectaren, ingezet met 2000 hoogen, op f 26,000.

2. Het Weiland „de Polder van Weijers“, groot 2.21.56 Hect., met 375 hoogen, op f 2725.

3. Het Weiland „de Polder van Storijs“, groot 2.60.00 Hect., met 350 hoogen, op f 2850.

4. Het Weiland „Valkenburg“, groot 2.71.30 Hect., met 325 hoogen, op f 2975.

5. Het Weiland „De drie morgen achter de Kerk“, groot 2.62.50 Hect., met 350 hoogen, op f 3150.

6. De Massa van 2, 3, 4 en 5, groot 10.15.30 Hect., welke aaneen en allergunstigst gelegen zijn, met 500 hoogen, op f 12,500.

Het nieuws van de dag: kleine courant
26-12-1892

Uit het voorgaande weten we dat graaf Chr.W.L. van Bylandt er zijn landhuis bouwde en na zij dood zijn vrouw Marciana van der Gon grote moeite heeft het huis te verhuren. Maar over wie er ooit woonden in het landhuis na de dood van de graaf weten we weinig. In 1799, zo

blijkt uit een advertentie woont rigter J.D. van der Borgh 'op het goed'. A.G. Schulte weet in 'Het land van Maas en Waal', 1986, blz. 295, te melden: "het huis werd in de tweede helft van de 19e eeuw bewoond door de weduwe A. W. Loderus".²

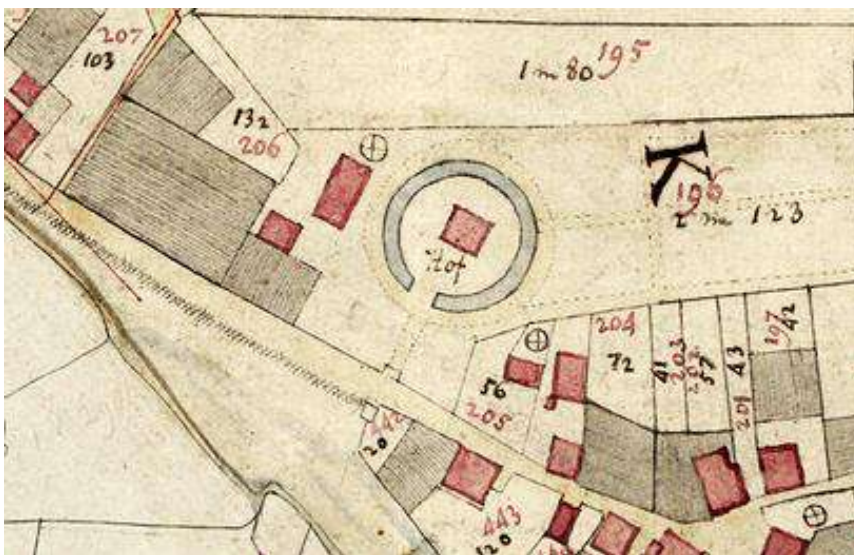
Daarmee komen we bij **A.W. Loderus**. Hij wordt op 31-12-1780 in Druten gedoopt, trouwt voor de (protestante) kerk op twintigjarige leeftijd op 4-3-1801 met Dingena Everdina Deijs, (geb.11-3-1776 te Maasbommel).

² Schulte duidt daarbij ten onrechte op het kleine huis van de secretaris en is kennelijk onwetend van het landhuis dat graaf Chr.W.L. van Bylandt daar had gebouwd.

Nog geen twintig jaar later verschijnt er wederom advertentie (zie hiernaast) waarin gebouwen, schuren en weilanden te koop worden aangeboden. Het lijkt erop dat de baron van zijn bezittingen in Maasbommel af wil. Toch wil die verkoop vermoedelijk maar gedeeltelijk lukken. In ieder geval blijft het gebiedje van de slotgracht met omgeving en naastliggende boerderij in zijn bezit.

Huis het Hof

Op de verpondingskaart uit 1809 staat binnen de slotgracht op de plaats waar tot 1676 het middeleeuwse kasteeltje stond, nu het rechthoekige blokje getekend van een huis. In de Geschiedenis van het Bisdom 's-Hertogenbosch, beschreven door L.H.C. Schutjes tussen 1870 en 1881, valt in deel 6 onder 'Maasbommel' te lezen: *Tusschen het geboomte heeft de secretaris van Maasbommel een huis laten bouwen ter plaatse, waar het oud slot, bekend onder de naam van het Hof, gestaan had.*

deel van de verpondingskaart uit 1809

In de jaren 1805 tot en met 1807 is hij samen met J. Belgers buurmeester en wordt daarom van 1810 tot 1818 de eerste (en enige) burgemeester van de zelfstandige gemeente Maasbommel. Tevens is hij actief in de protestante kerk en wordt van 1819-1830 kerkmeester/kerkvoogd. Als zodanig zal hij lange tijd de goederen van de N.H.-kerk beheren en daarnaast rentmeester zijn van vele adellijke bezittingen als landerijen en huizen. Als hij op 28 oktober 1830 overlijdt meldt de overlijdensadvertentie dat hij beroepsmatig 2e Assessor van de gemeente Appeltern was en Hoofd-Ingeland ³ van het District Maas en Waal. Financieel zal het hem en zijn vrouw geen windeieren gelegd hebben. Door een financiële bijdrage van haar werd het o.a. mogelijk dat in 1843 aan de Raadhuisdijk, ter plekke van de oude, een nieuwe Hervormde kerk gebouwd kon worden. Een jaar later schonk ze deze kerk tevens een orgel.⁴ Hoe dan ook, het is niet ondenkbaar dat toen ook de verhuur van Het Hof in 1804 niets opleverde, niet lang daarna, wellicht nog voordat A.W. Loderus in 1810 burgemeester werd, hij met zijn vrouw het

* * Gisteren avond circa tien ure trof mij de gevoeligste slag mijnes levens, door het subiet overlijden van mijnen dierbaren en veelgeliefden Echtgenoot, den Wel-Edelen Heer **ANDREAS WILHELMUS LODERUS**, van *Maasbommel*, in leven 2den Assessor van de Gemeente *Appeltern*, en Hoofd-Ingeland van het District *Maas en Waal*.
Hij stierf, in den niet hoogen ouderdom van vijftig jaren en bijna tien maanden, aan de gevolgen van eene spoedig toenemende pleuris.
Een ieder die den Overledenen in zijn edel en weldenkend karakter gekend heeft, zal met mij gevoelen wat ik aan hem als Man, en mijne geadopteerde kinderen als Vader en Raadgever verloren hebben; zwaar valt mij dit verlies, maar de gronden van het dierbaar Evangelie gieten balsem in onze diep gewonde harten, en de hoop op een zalig wederzien doet mij Gods doen billijken.
MAASBOMMEL, D. E. LODERUS,
den 28sten October 1830. Geboren D E I J S.

Opregte Haarlemsche Courant 2-11-1830

Vibis. CORNELIS MARTINUS JOHANNES WEYN, geb. Lichtenvoorde 24 Jan. 1837, beëdigd als substituut-secretaris van Didam Sept. 1862, oud-burgemeester van Dreumel, notaris te Maasbommel (1872—1887) † kasteel „Het Hof” Maasbommel 30 Maart 1887, tr. **JOHANNA VAN WELIE**, geb. Dreumel 3 Mei 1841, † aldaar 21 Aug. 1909, dochter van Alardus Johannes, en Johanna Story.

landhuis is gaan bewonen. Hij tot zijn dood in 1830, zij daarna als alleenstaande tot haar dood in 1852.

De laatste bewoonster van Het Hof is zij echter zeer waarschijnlijk niet geweest want F.J.H. Banning ⁵ weet in 1937 in een verhandeling over *'Het geslacht Weyn, genealogie en aantekeningen'* op blz. 23 te melden dat de notaris C.M.J. Weyn op 30 maart 1887 in het Hof te Maasbommel is overleden. Misschien dat Weyn, die in 1872 de opvolger van J.W. Geerlig's notaris werd in Maasbommel, daar direct is gaan wonen.

Blijft over de vraag of het landhuis Het Hof tussen 1852, na de dood van mevrouw Deijs en 1872 de komst van notaris Weijn heeft leeg gestaan en wat er na het overlijden van notaris Weyn met het huis gebeurde.

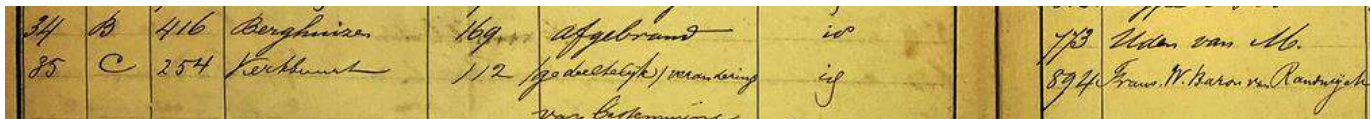
Hoogstwaarschijnlijk was het onbewoond. In het boek van Mr. J.W. Staats Evers, Gelderland's Voormalige Steden, 1891, valt het volgende op blz. 26 te lezen: *Het.....na 1676 herbouwde Hof te Maasbommel, toebehorend aan Frans Willem Baron van Randwijck, Burgemeester van Varik, verkeert sedert geruime tijd in bouwvalligen toestand,*

³ Een hoofdingeland is iemand die door zijn mede-ingelanden - zij die eigendommen hebben binnen een waterschap - is aangewezen om zitting te nemen in het waterschapsbestuur.

⁴ Het Rijk schonk F 1000,-, koning Willem II 200,-, maar Vrouwe D.E. Loderus schonk F 600,-. + in 1844 een door 'Strumpf' gebouwd kabinetorgel uit 1780.

⁵ Redacteur-Uitgever van 'De Geldersche Bode en Geldersche Achterhoeker' te Groenlo.

doch wordt door den tegenwoordigen genoemden eigenaar met zijn omgevingen hersteld en ingericht voor een flinke boerderij. En inderdaad, in 1890/1891 vindt er al een gedeeltelijke verandering van de bestemming plaats, zie hieronder. ⁶

1890/1891, 'gedeeltelijke verandering van bestemming'

In 1895 blijkt evenwel dat het huis het Hof onherstelbaar verwaarloosd is en in een dusdanige bouwvallige staat verkeert dat de baron Frans Willem van Randwijck besluit het te slopen.

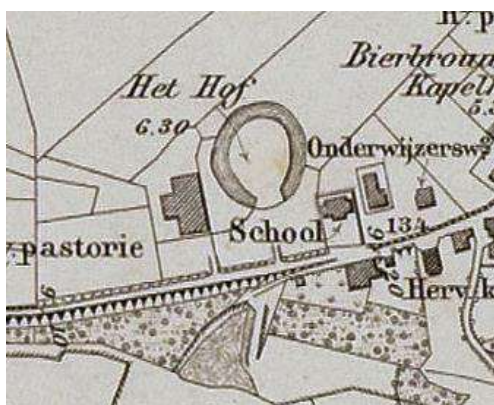

1895, 'slooping' van woonhuis

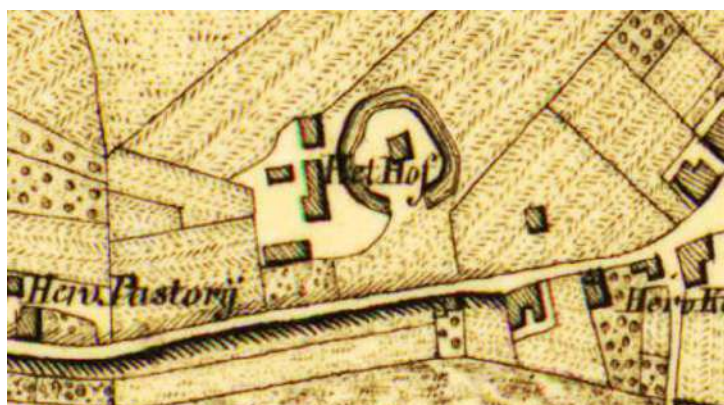
Maar zou deze sloop wel echt het huis betreffen? Het wonderlijke toeval wil dat De Maasbode van 14 september 1895 en de Nieuwe Vlaardingse Courant een week later deze vraag beantwoorden door een bericht over een werkman uit Rossum - de woonplaats van de baron - die is ingehuurd om te helpen slopen, maar bij die sloop van het 'kasteel' komt te overlijden als gevolg van een noodlottig ongeval. Het is duidelijk: het trotse landhuis van graaf Chr.W.L. van Bylandt uit 1773 is gesloopt.

— Bij het sloopen van het oude kasteel te Maasbommel is de werkman v. O., uit Rossum, zoodanig door een neervallenden balk en een stuk muur getroffen, dat hij na eenige uren aan de bekomen kwetsuren overleed. De ongelukkige laat een vrouw en kind achter.

Nieuwe Vlaardingsche Courant van 21-9-1895

situatie in 1898

situatie in 1853

Wordt vervolgd

⁶ Register van Nieuwe, Veranderde of Gesloopte Gebouwen, Kadastrale gemeente Maasbommel